

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

KÄVELYOPAS

Vaasan Folkhälsan-talo

Raastuvankatu 23–25

POHJOINEN REITTI 5 KM

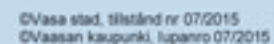

Tiedämme kaikki, miten tärkeää on liikkua ulkona päivittäin. Tästä oppaasta löydät reitin, joka kulkee kaupungintalon ohi pohjoiseen ja takaisin rantaa pitkin, jonka varrella on lukuisia mielenkiintoisia kohteita, joita voit pysähtyä katselemaan ja lukea niistä tarkemmin. Karttaan on merkitty wc:t ja puistonpenkit lepohetkiä varten.

Myös muita reittejä sisältäviä kävelyoppaita on olemassa.

Toivomme, että tämä kävelyopas auttaa sinua löytämään lähiympäristössämme olevan vaihtelevan luonnon, kulttuurin ja historian.

1.	Vaasan Folkhälsan-talo	sivu 6
2.	Käsityön talo Loftet	sivu 6
3.	Hallintotalo	sivu 7
4.	Vaasan kirkko	sivu 8
5.	Vasa övningsskolas gymnasium	sivu 8
6.	Kaupungin vesikaivot	sivu 9
7.	Asuintalo Kipinä	sivu 9
8.	Tikanojan taidekoti	sivu 10
9.	Myntin talo	sivu 10
10.	Wasa Teater ja sen verstaas sekä Vasallen	sivu 11
11.	Vasa Arbis	sivu 11
12.	Entinen kasvatustieteellinen tiedekunta	sivu 13
13.	Vaasan kaupunginkirjasto	sivu 12
14.	Svenska handelshögskolan	sivu 13
15.	Vaasan puhelin	sivu 13
16.	Wärtsilän Vaasan tehdas	sivu 14
17.	Sähkölaitos ja Illuusio	sivu 14
18.	Pohjanmaan museo	sivu 15
19.	Alma Skogin koti	sivu 15
20.	Maaherrantalo	sivu 16
21.	Academill	sivu 16
22.	Huolintaliike Lennart Backmanin talo	sivu 17
23.	Svenska klubben i Vasa	sivu 18
24.	Vesipaviljonki	sivu 18
25.	Kuntsin modernin taiteen museo	sivu 19
26.	Ravintola Strampen	sivu 20
27.	Vaasan hovioikeus	sivu 20
28.	Jääkäripatsas	sivu 21
29.	Rantalinna	sivu 21
30.	Vaasan vankila	sivu 22
31.	Evangeliska folkhögskolan	sivu 22
32.	Kruunumakasiini	sivu 23
33.	Nälkälinna	sivu 24
34.	Toimistorakennus	sivu 24
35.	Varastorakennus	sivu 25
36.	Toimistorakennus	sivu 25
37.	Pohjanmaan tulkikeskus	sivu 25
38.	Yritys Tria Ky	sivu 26
39.	Ent. Kasarminportin luona oleva kasarmi	sivu 26
40.	Fria kristliga folkhögskolan (FKF)	sivu 27
1.	Folkhälsan	sivu 28

1. Folkhälsan

1. VAASAN FOLKHÄLSAN-TALO

Talo rakennettiin vuosina 2013–2015 ja sen pääsuunnittelijoina toimivat arkkitehdit Aito-aho & Viljanen. Talo sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla ja se antaa Folkhälsanille näkyvyyttä kaupungissa. Talossa on 55 senioriasuntoa, sekä omistus- että vuokra-asuntoja, keittiö ja ruokasali, tilat terveyttä edistävälle toiminnalle ja ryhmätoiminnalle. Talossa on Folkhälsan Vålfärd Ab:n ja Folkhälsans förbundin hallinnolliset toimistot. Talossa on myös ulkopuolisille vuokrattavia tiloja. Talo on rakennettu Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f:n, Harry Schaumans Stiftelsen, Svenska litteratursällskapet i Finland r.f:n/Svenska kulturfondenin ja Landskapsföreningen Folkhälsan i Österbotten r.f:n välisenä yhteistyönä.

Raastuvankatu 28 – Kauppias Sjöbergin talo

2. KÄSITYÖN TALO LOFTET

Vuonna 1861 arkkitehti Carl-Axel Setterbergiltä valmistui piirustus yhdistetystä asunto- ja liikerakennuksesta, jonka kauppias H. Sjöberg sittemmin rakensi. Rakennus oli jälkiempiretyylinen ja suorakulmion muotoinen. Talon itäpäässä oli kauppapuoti, johon oli sisäänkäynti kadun puolelta. Vuonna 1884 talon osti kauppias ja konsuli J. E. Moe. Hänen vaimonsa Tulla oli yksi kaupungin seuraelämän keskeisistä henkilöistä ja heidän kotiinsa kokoontui taiteilijoita ja älymystöä. Konsuli Moe sisusti pohjakerrokseen tyylikkään uusrenessanssisen ruokasalin tammipaneeleineen ja jäljiteltynä kultanahkatapetteineen. Ruokasalissa toimii tänä päivänä Konsulinnan kahvihuone, joka on viihtyisä lounaskahvila. Rakennuksen jäljellä olevassa osassa on kotiteollisuus- ja käsityökauppa Loftet.

Vaasanpuistikko 10 – Apteekkari Lindebäckin talo

3. HALLINTOTALO

Uudessa Vaasassa apteekkari H. Lindebäck rakennutti talon kirkon välittömään läheisyyteen yhdelle kaupungin näkyvimmistä tonteista. Setterbergin piirtämän rakennuksen piti sisältää tilat sekä apteekkia että asuntoa varten. Jälkiempiretyylinen talo sai edustavan julkisivun koristeluineen. 1900-luvun alussa rakennus siirtyi Vaasan kaupungin omistukseen. Rakennusta laajennettiin kaksinkertaiseen kokoonsa C. Schoultzin piirustusten mukaan, jotta siihen saataisiin mahtumaan kaupungin hallinto ja valtuusto. Kaupungin keskushallinto, kaupunginjohtaja, kanslia ja arkisto toimivat talossa ja kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus koontuvat myös siellä.

3. Hallintotalo

2. Loftet

Kirkkopuisto

4. VAASAN KIRKKO

Kirkko on C.A. Setterbergin piirtämä, se edustaa englantilaista gotiikkaa ja se rakennettiin 1862. Pääalttaritaulu, Paimenten kumarrus, on A. Edelfeltin maalaus vuodelta 1894. Kaksi muuta alttaritaulua ovat R.W. Ekmanin (1861) ja L. Sparren (1897) maalaamia. Kirkko peruskorjattiin vuonna 2000. Kirkkosaliin ja lehtereille mahtuu 900 henkilöä. Tornissa näkyy jälkiä venäläisten pommituksista talvisodan aikana. Vaasan kirkko on tänä päivänä kaupungin pääkirkko ja sitä käyttävät kaupungin sekä suomen- että ruotsinkieliset evankelis-luterilaiset seurakunnat.

4. Vaasan kirkko

5. Vasa Övningsskola

Lyseonkatu – Vanha Raatihuone

5. VASA ÖVNINGSSKOLAS GYMNASIUM

Setterbergin asemakaavassa kaupungin kirkkoa ympäröivän alueen tuli muodostaa tori, jossa kirkko olisi keskellä. Raatihuone, Setterbergin 1856 piirtämänä ja E. Lohrmanin 1864 tekemin muutoksin, rakennettiin länsipuolelle. Uusi raatihuone kävi kuitenkin nopeasti liian ahtaaksi kaupungin hallinnolle ja vuonna 1872 vastaperustettu Wasa lyceum sai ottaa rakennuksen käyttöönsä. Taloon rakennettiin kolmas kerros 1891, arkkitehteina toimivat silloin Backmansson & Thesleff. Vasa svenska lyceumin toiminta lakkasi 1974 ja rakennus siirtyi Vasa övningsskolas gymnasiumille. Övningsskolan on osa Åbo Akademin Vaasassa antamaa opettajakoulutusta.

Hovioikeudenpuistikko 7

6. KAUPUNGIN VESIKAIVOT

Vuodelta 1855 olevaan, ensimmäiseen asemakaavan oli piirretty viisi vesikaivoa. Loppujen lopuksi rakennettiin neljä kaivoa, joista kolme on säilynyt. Ensimmäinen rakennettiin Hovioikeudenpuistikolle kirkon läheisyyteen. Kaksi muuta sijaitsevat Kauppapuistikko 1-2:ssa ja Kirkkopuistikko 8:ssa.

Hovioikeudenpuistikko 5

7. ASUINTALO KIPINÄ

Talo on A.W. Stenforsin piirtämä vuonna 1907 ja se edustaa varhaista jugendtyyliä. Julkisivussa on useita yksilöllisiä ratkaisuja, mitkä näkyvät sekä tornien muodoissa, ikkunoissa ja parvekkeissa. Sokerileipuri J.A. Svensson siirsi suositun naiskahvilansa vastarakennettuun taloon. Kaupungin ensimmäinen, vuonna 1905 avattu kinematografiteatteri muutti taloon 1907. Salonkiin mahtui 250 katsojaa.

Kipinän oikealla puolella olevassa talossa sijaitsi Suomen pankin konttori vuosina 1952–1993.

6. Vesikaivo

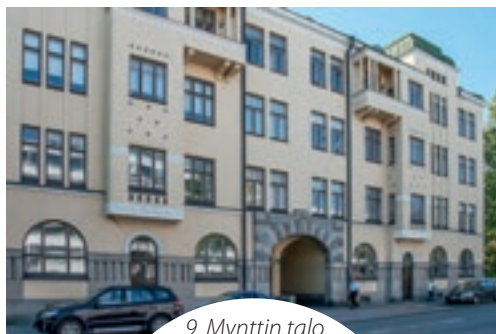
7. Kipinä

8. TIKANOJAN TAIDEKOTI

Talon rakensivat vuonna 1862 Kuorikosken veljekset, jotka kuuluivat tunnettuun kirkonrakentajasukuun. Omien kokoelmiensa lisäksi museo esittelee vuosittain useita erikoisnäyttelyitä. Taidekodin ohjelma sisältää myös konsertteja ja matineoita. Kauppaneuvos F. Tikanoja (1877–1964) lahjoitti vuonna 1951 taidekokoelmansa Vaasan kaupungille tarkoituksena Tikanojan taidekodin perustaminen. Hänen mielenkiintonsa kohdistui ensisijaisesti suomalaiseen taiteeseen. Kokoelma sisältää suomalaista taidetta 1800-luvulta ja vuosisadan vaihteesta. Taidekoti on myös tunnettu kansainvälisestä kokoelmasta, joka sisältää lähinnä 1800-luvun ja varhaisen 1900-luvun ranskalaista taidetta.

8. Tikanoja

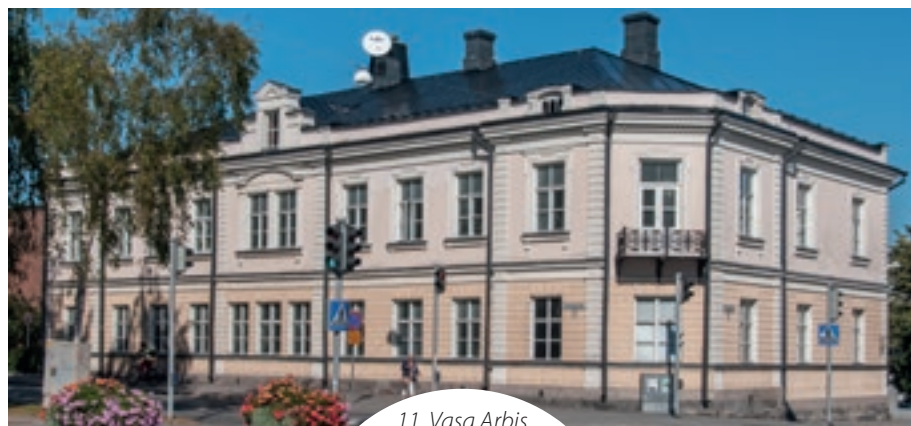

9. Mynttin talo

Koulukatu 18

9. MYNTIN TALO

Talo on arkkitehti A.W. Stenforsin piirtämä. Talon rakensi rakennuttaja ja tiilitehtailija J. Myntti vuonna 1910. Rapattu nelikerroksinen tiilitalo on jugendtyylinen ja sisältää kansallisromanttisia piirteitä.

11. Vasa Arbis

10. Vasallen
ja Wasa Teater

Hietasaarenkatu 7

10. WASA TEATER JA SEN VERSTAS SEKÄ VASALLEN

Teatteri perustettiin vuonna 1919. Nykyinen teatterirakennus valmistui 1955 ja on arkkitehtien B. Liljeqvistin ja S. Salvesenin piirtämä. Verstaas sijaitsee vanhassa keltaisessa empiiretyylisessä puurakennuksessa. Vanha teatterirakennus, joka oli rakennettu vuonna 1868 Setterbergin piirustusten mukaan, tuhoutui palossa vuonna 1953. Teatteri korjattiin vuosina 1997–1998. Kolmeen erisuuruiseen salonkiin - iso näyttämö, studionäyttämö ja Vasallen - mahtuu yhteensä n. 450 henkilöä. Vasallen sijaitsee vaaleanpunaisessa talossa Kirkkopuistikon varrella. Teatterilla on noin 45 000 kävijää ja 6–7 ensi-iltaa vuosittain. Wasa Teater tarjoaa monipuolisen ohjelmiston kaikenikäisille ja on koko maakunnan alueteatteri.

Kirkkopuistikko 15 – Vasa svenska samskola

11. VASA ARBIS

Talon piirsi A. Lassel ja rakensi Vaasan Osake-Pankin johtaja J. Kurtén vuonna 1877. Pankin toiminta alkoi talossa vuonna 1879. Vaasan Puhelimen toimisto sijaitsi talossa vuosina 1899–1919 ja sen jälkeen ruotsalainen yhteiskoulu. Koulu oli kahdeksanvuotinen yksityinen oppikoulu. Vuonna 1976 yhteiskoulu muutti Sepänkylään ja siitä tuli Korsholms gymnasium. Nyt talossa toimii kaupungin ruotsinkielinen työväenopisto Vasa Arbis.

12. Ent. kasvatustieteellinen tiedekunta

Kirjastokatu 13

13. VAASAN KAUPUNGINKIRJASTO

Vanhan Vaasan hovioikeudentalossa toimi Vaasan kaupungin Luku-Kirjasto, joka perustettiin 1794. Vaasan kaupunginkirjasto perustettiin 1851 ja se toimi sillä nimellä 1900-luvun alkuvuosiin asti. Kansankirjasto perustettiin 1863 ja vuonna 1911 nimi muuttui kaupunginkirjastoksi. Kaupunginarkkitehti C. Schoultz aloitti vuonna 1932 uuden kirjastotalon suunnittelun, jonka työn saattoi päätökseen I. Serenius siten, että talo voitiin ottaa käyttöön 1936. Kaupungin pääkirjasto sijaitsee tänäkin päivänä samassa rakennuksessa, jossa yhdistyy vanha saneerattu osa ja lasinen uudisosa, joka otettiin käyttöön syksyllä 2001.

13. Vaasan kaupunginkirjasto

Kirkkopuistikko 12 – Wasa Fruntimmersskola

12. ENTINEN KASVATUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

Wasa Fruntimmersskola ja Vasa svenska flickskola/Vasa svenska flicklyceum ovat toimineet tässä Th. Deckerin piirtämässä rakennuksessa. Vuonna 1974 koulu yhdistettiin Vasa svenska lyceumiin ja muodostettiin Vasa övningsskola. Talon seinällä oleva muistolaatta paljastettiin 2004. Vuosina 1974–2003 talossa toimi Åbo Akademin kasvatustieteellinen tiedekunta.

Kirjastokatu 16 – Tiklaksen vaatetehdas

14. SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

Kälviältä kotoisin olevat liikekumppanit J. Lassila ja F. Tikanoja perustivat 1905 kankaita ja ompelutarvikkeita myyvän tukkuliikkeen Vaasaan. Kauppa kävi hyvin, yritys kasvoi ja niin he rakennuttivat vaatetehtaan. Talon piirsi arkkitehti M. Visanti 1927 ja siinä on klassistisia tyylipiirteitä. Kun Vaasan toiminta lakkautettiin, Tiklaksella oli n. 400 työntekijää. Usean vuoden ajan täällä valmistettiin armeijan vaatteet sekä valtion äitiyspakkausten sisältö. Svenska handelshögskolan aloitti Vaasan toimintansa tässä rakennuksessa 1980.

Museokatu 11

15. VAASAN PUHELIN

Talo, joka on suojeltu, sijaitsee Lasivuoreksi kutsutulla paikalla. Se valmistui 1899 ja sen on piirtänyt F. Thesleff. Puhelinyhtiö käyttää taloa, jonka hiekkakivi-imitaatio muistuttaa keskikieurooppalaista tiilirenessanssia.

14. Svenska Handelshögskolan

15. Vaasan puhelin

16. Wärtsilä

Järvikatu 2–4 – Onkilahden konepaja

16. WÄRTSILÄN VAASAN TEHDAS

Onkilahden konepaja perustettiin vuonna 1899, mutta 1930-luvun lama johti yhtiön konkurssiin. Wärtsilä osti yrityksen 1936 ja Mansikkasaaren telakan vuokraoikeus tuli olemaan erittäin merkityksellinen Vaasan telakkatoiminnalle. 1950-luvulla luotiin perusta kehitykselle, joka on tehnyt Wärtsilästä johtavan maailmanlaajuisen konepajateollisuustoimijan.

17. Sähkölaitos ja Illuusio

Kirkkopuistikko 0

17. SÄHKÖLAITOS JA ILLUUSIO

Vuonna 1892 alettiin rakentaa kaupungin sähkölaitosta Palosaaren sillan kupeeseen ja seuraavana vuonna ensimmäiset lamput syttyivät torilla. Vuosien varrella toimintaa on kehitetty, mm. kaukolämpöä on tuotettu 1960-luvun alusta lähtien. Illuusio, kierteinen maisemapylväs on monien mielestä taideteos. Pimeinä vuodenaikoina valaistuksen väri vaihtuu säännöllisin väliajoin.

Marianpuisto, joka nykyään on nimeltään Museopuisto, alkaa Pohjanmaan museon alapuolelta ja ulottuu Vaasan höyrymyllyn rakennuskompleksiin.

18. Pohjanmaan museo

Museokatu 3

18. POHJANMAAN MUSEO

Museo toimii koko maakunnan kulttuurihistoriallisena museona ja taidemuseona. Museon ensimmäinen näyttely avattiin tilapäisissä tiloissa vuonna 1896. Vuonna 1929 museo sai oman rakennuksen, joka oli E. Forsmanin piirtämä ja jossa on osa perustajan, K. Hedmanin esineistöä. Museoyhdistys harjoitti toimintaa vuoteen 1990, kun Vaasan kaupunki otti sen hoitaakseen. Tänä päivänä Pohjanmaan museo toimii myös Vaasan kaupungin paikallismuseona. Vuonna 1990 museo sai luonnontieteellisen osaston. Vuonna 2002 kellarikerroksessa avattiin luonnontieteellinen näyttely Terranova, joka kertoo sekä maankohoamisesta että Merenkurkun alueen kasvistosta ja eläimistöä. Vuoden 1997 lääninuudistuksen jälkeen museo sai käyttöönsä tiloja läheisessä maaherran talosta. Siellä ovat nyt museon hallinto, virkahuoneet, kirjasto ja arkisto.

Koulukatu 7 ja Pikkukatu 1

19. ALMA SKOGIN KOTI

Alma Skogin lapsuudenkoti sijaitsee osoitteessa Pikkukatu 1. Alma Skog oli erittäin isänmaallinen. Häntä on kutsuttu ruotsinkielisen Pohjanmaan Grand Old Ladyksi. Hän oli Mannerheimin henkilökohtaisia tuttuja. Hän protestoi venäläistymistä vastaan ripustamalla ikkunoihinsa mustat verhot, kun Helmikuun manifesti julkaistiin 1899. Kaupungintalon kristallikuunut hän otti alas puhdistettavaksi talkootyönä. Hän oli myös innokas Marttaliikkeen puolestapuhuja. Kerrotaan, että hän kulki talosta taloon tekemässä Martta-ajatusta tunnetuksi. Sittemmin hän asui Koulukatu 7:ssä ja talossa paljastettiin muistolaatta 2001. Tämä talo on arkkitehti O. Långhjelman piirtämä.

Pikkukatu 1
ALMA SKOGIN ENTINEN KOTI

19. Alma Skogin koti

20. Maaherrantalo

Koulukatu 2 – Wasastjernan talo

20. MAAHERRANTALO

Talo on ensimmäisiä kaupunkiin rakennettuja yksityisiä kivitaloja ja se on Setterbergin piirtämä. Ruukinpatruuna G.A. Wasastjerna rakennutti talon 1863–1865. Rakennus edustaa englantilaista gotiikkaa. Talo toimi kuvernöörien ja myöhemmin maaherrojen virka-asuntona yli 100 vuoden ajan (1895–1998). Suomen senaatti kokoontui rakennuksessa tilapäisesti vapaussodan aikana 1918. Toisessa kerroksessa on rekonstruktio kenraali C.G. Mannerheimin huoneesta vuodelta 1918. Näyttely kertoo Vaasan läänin eri vaiheista. Rakennus toimii nykyään kaupungin edustustilana ja osana museota.

Pakkahuoneenpuisto, jota myös kutsutaan Satamapuistoksi, on ensimmäisiä ranta-alueelle perustettuja puistoja.

Rantakatu 1–2 – Vaasan höyrymylly

21. ACADEMILL

Vaasan palon 1852 jälkeen teollisuusmies A.A. Levón, Suomen ensimmäisen höyrymyllyn perustaja, muutti Rantakadulle. Tehtailijan asuinpalatsi, jonka Setterberg piirsi, rakennettiin vuosina 1860–1861. Talo muutettiin tehtaan konttoriksi 1935. Tiilinen nelikerroksinen höyrymylly paloi 1889, mutta rakennettiin uudelleen nopeasti. Elevaattoritornit eli hissitornit, jotka oli tarkoitettu laivalastien purkamiseen, valmistuivat 1908. Siilorakennukset rakennettiin 1958–1963. Höyrymylly lopetti toimintansa 1992.

Academillissa toimii Åbo Akademin Vaasan kampus. Se valmistui 2003. H. Schauman perusti säätiön, joka tänä päivänä omistaa kiinteistön. Rakennuksessa on 11 kerrosta, joissa on n. 300 m² toimistotilaa kerrosta kohti ja joissa toimii useita yrityksiä Åbo Akademin lisäksi. Elevaattoritornit, joista nyt käytetään nimitystä Havtornen, peruskorjattiin vuosina 2006–2007 ja ovat Åbo Akademin ylioppilaskunnan käytössä.

21. Academill

Rantakatu 3

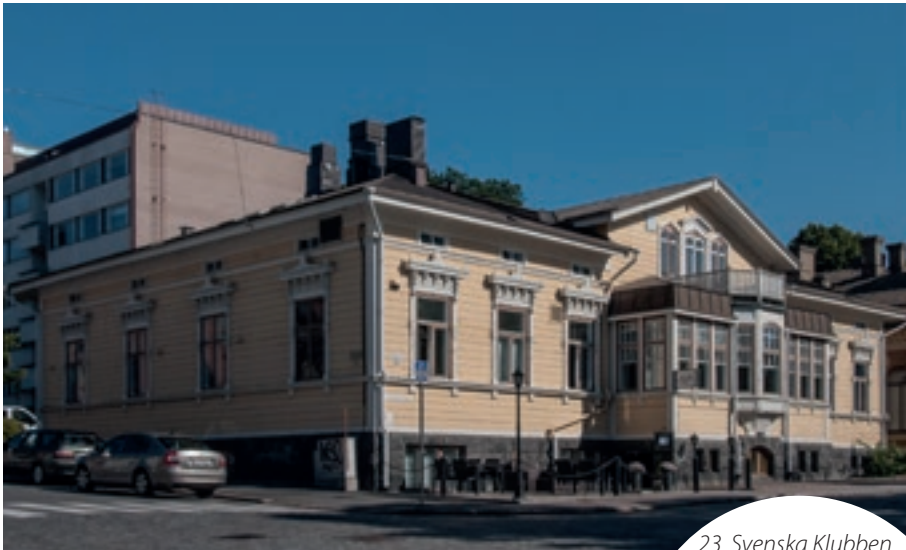
22. Huolintaliike

LENNART BACKMANIN TALO

Talon on piirtänyt vuonna 1912 A.W. Stenfors jugendtyyliseksi erkkereineen ja torneineen. Kauppias A. Schauman perusti yrityksen 1888. L. Backman lunasti yrityksen 1908 oltuaan sen työntekijänä 20 vuotta. Porraskäytävässä on kaksi satamatyöntekijöitä esittävää fresko-maalausta. Teoksen on maalannut F. Hiivanainen.

22. Lennart
Backmanin talo

23. Svenska Klubben

Rantakatu 4

23. SVENSKA KLUBBEN I VASA

Rantakadun alussa voi kulkea H. Schaumanin jalanjäljissä katsellen autenttista ympäristöä, jossa hän eli. Hän asui koko elämänsä ajan nykyisessä Svenska Klubbenin talossa, jonka Backmansson & Thesleff ovat piirtäneet.

Svenska klubben on 1900-luvun alusta asti toiminut Vaasan ja sen ympäristön ruotsinkielisen kulttuurin kokoavana foorumina.

Talossa asui Folkhälsanin ensimmäinen terveysisä Raket Edgren vuodesta 1921.

24. Vesipaviljonki

Satamapuisto – Musiikkipaviljonki

24. VESIPAVILJONKI

1870-luvulla tälle paikalle rakennettiin musiikkipaviljonki. Se vuokrattiin varsin pian kioskiksi, jossa myytiin mm. virvokkeita, leivonnaisia ja hedelmiä. Kioski purettiin ja 1900-luvun alussa rakennettiin jugendtyylinen nk. vesipaviljonki F. Thesleffin piirustusten mukaan. Sata vuotta myöhemmin rakennus korjattiin vanhojen piirustusten mukaan.

Sisäsatama – Vanha tullipakkahuone

25. KUNTSIN MODERNIN TAITEEN MUSEO

Talo on arkkitehti E.T. Gransteadin piirtämä vuonna 1875. Rakennuksen pinta-ala oli tuolloin 850 m² ja se otettiin käyttöön tullipakkahuoneena 1879. Talo edustaa uusrenessanssia. Vuonna 1925 taloa laajennettiin ja sen pinta-ala kolminkertaistui. Talo peruskorjattiin 1950-luvulla, jolloin yläkerta muutettiin toimistotilaksi. Tullin tilat alakerrassa peruskorjattiin 1980-luvun lopussa. Vanhassa tullipakkahuoneessa toimii vuodesta 2007 lähtien modernin taiteen museo. Alussa muutaman vuoden ajan talossa oli esillä N. Mikolan taidetta. Nykyään talossa hallinnoidaan taidemesenaattien S. Kuntsin ja L. Swanljungin kokoelmia, jotka sisältävät yli 1400 taideteosta. Aikaisemmin useimmat Ruotsista saapuvista kauppalaivoista ja matkustajalaivoista ankkuroivat Sisäsatamaan. 1960-luvulla satamatoiminta siirtyi Vaskiluotoon.

25. Kuntsin museo

Hovioikeudenpuisto eli Residenssipuisto ulottuu Hietasaarenkadulta Vaasanpuistikolle. Täällä sijaitsevat Strampen, Vaasan hovioikeus ja Jääkäripatsas.

26. Strampen

26. RAVINTOLA STRAMPEN

1868 S. Coraylle myönnettiin lupa rakennuttaa paviljonki hovioikeuden läheisyyteen. Paviljongin suunnittelusta vastasi Setterberg ja sen tyyli oli kesäravintolamainen. Ravintoloitsija H. Ernst osti paviljongin 1876 ja jatkoi liiketoimintaa entiseen malliin. Rantapaviljonki eli nykyinen Strampen suunniteltiin alunperin kahdeksankulmaiseksi rakennukseksi. 1930-luvulla ravintolalle annettiin uusi muoto, joka on säilynyt tähän päivään saakka. Terassi rakennettiin 1980 ja talvella 1998 talo koki taas kasvojenkohotuksen, kun koko salialue peruskorjattiin sekä asennettiin uusi keittiö.

27. VAASAN HOVIOIKEUS

Hovioikeus on yksi vaikuttavimmista Setterbergin piirtämistä luomuksista. Talon rakennustyyli on englantilainen tiiligotiikka. Edellinen hovioikeudentalo sijaitsi vanhassa Vaasassa. Uusi talo valmistui 1862, jolloin myös vanhan kaupungin kaupunkioikeudet siirrettiin uudelle kaupungille, Nikolainkaupungille. Hovioikeudentalo on hyvin säilynyt. Se läpikävi täydellisen peruskorjauksen ja entisöinnin 1970- ja 1980-luvuilla. Talossa on arvokkaita taidekokoelmia ja antiikkihuonekaluja sekä oikeuden tunnuksilla varustettuja esineitä.

Hovioikeudenpuiston ja Hietasaaren välisessä salmessa vihittiin käyttöön kääntösilta vuonna 1893. Silta vahti huolehti sillan kääntämisestä laivaliikenteen vaatiessa sitä. Kiinteä silta yhtiös korvasi kääntösillan 1964.

Rantakatu 12–16

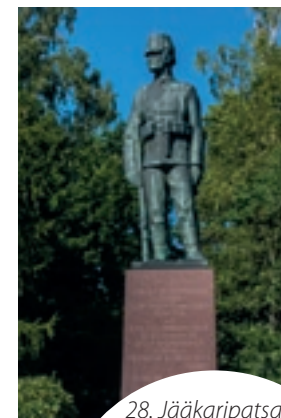
Kalarannan puisto ulottuu Vaasanpuistikolta vankilaan. Sorakäytävät halkovat aluetta ja niiden varrella on penkkejä ja kukkaistutuksia. Puistossa kasvaa muun muassa rauduskoivuja, puistolehmuksia, metsävaahteroita ja lehtikuusia.

27. Vaasan hovioikeus

28. JÄÄKÄRIPATSAS

Patsas on kuvanveistäjä, professori ja jääkärikapteeni L. Leppäsen tekemä. Pronssijääkäri täydessä varustuksessa ase jalalla katselee Vaskiluotoon päin. Muistomerkki on 5,1 m korkea. Presidentti Kekkonen osallistui 27. helmikuuta 1958 paljastuseremoniaan, joka pidettiin jääkärien kotiinpaluun 40-vuotispäivänä. Jääkärit kuuluivat Jääkäripataljoona 27:ään ja olivat saaneet sotilaskoulutuksensa Saksassa.

28. Jääkäripatsas

Läänin maanmittaustoimisto

29. RANTALINNA

Läänin maanmittaustoimisto on arkkitehti J. Ahrenbergin piirtämä ja se valmistui 1913. Toimisto muutti valtion virastotaloon Palosaarelle 1984. Vesiyltioikeus toimi sen jälkeen rakennuksessa vuoteen 1999. Talo siirtyi 2005 yksityiseen omistukseen.

29. Rantalinna

30. Vaasan vankila

Lääninvankila

30. VAASAN VANKILA

Vankila otettiin käyttöön 1863. Vankilaa laajennettiin ja peruskorjattiin 1880-luvulla. Vankilan ympärille rakennettiin punatiilinen muuri 1901. Ensimmäisinä vuosikymmeninä pahamaineiset rikolliset Isontalon Antti ja Rannanjärvi sekä Matti Haapoja suorittivat rangaistuksiaan täällä. Mathilda Wrede aloitti vapaaehtoistyönsä Vaasan vankilan vankien keskuudessa. Vankilan viimeisin peruskorjaus ja lisärakennus valmistuivat 2001.

Lehmuspuisto sijaitsee vankilan ja keskussairaalan välissä. Sorakäytävät ja pienet aukiot ovat edelleen samoilla paikoilla kuin kaupunginpuutarhuri H. Revalin suunnitelmassa 1937.

Rantakatu 21 – Leipuri Piispasen talo

31. EVANGELISKA FOLKHÖGSKOLAN

Rakennusmestari ja liikemies A. Lassel rakennutti talon arkkitehti A.W. Stenforsin piirustusten mukaan. Uusrenessanssityylinen talo valmistui 1899 ja se on kaupungin ensimmäinen kolmikerroksinen tiiliasuintalo. Leipuri E.A. Piispanen osti talon vuonna 1900. Evangeliska folkhögskolan on toiminut talossa vuodesta 1942 lähtien.

32. Kruunumakasiini

32. KRUUNUMAKASIINI

Vaasan kruunumakasiini lainasi nälkävuosina viljaa koko Pohjanmaan muille makasiineille ja tarvittaessa myös muille paikkakunnille. Se perustettiin vuonna 1812 ja se sijaitsi Viinamäellä vanhassa Vaasassa. Palon jälkeen 1852 makasiini siirrettiin 1868 Rantakadun rakennukseen. Myös tämä talo on Setterbergin piirtämä. Toiminta lopetettiin 1925, jonka jälkeen rakennus on toiminut puolustusvoimien varastona vuoteen 1998 saakka. Sen jälkeen makasiini on seissyt tyhjillään.

31. EFO

33. Nälkälinna

Koulukatu 55

33. NÄLKÄLINNA

Nälkälinnaksi kutsuttu talo on rakennettu 1900-luvun alussa ja sitä käytettiin naimisissa olevien aliupseerien asuntona. Vuonna 2003 talo siirtyi yksityiseen omistukseen ja tänä päivänä siinä on asuntoja.

Tiilitehtaankatu 7 – Koulutustalo

34. TOIMISTORAKENNUS

Vaasan rannikopatteriston koulutustalo rakennettiin 1987–1990 professori O. Lapon piirustusten mukaan. Edellytykset opetustuntien ja luentojen pitämiseksi varusmiehille ja reserviläisille paranivat merkittävästi. Tänä päivänä talossa on toimistotiloja.

VAASAN KASARMIALUE

Aluetta (Kasarminkatu–Raastuvankatu–Hietalahdenkatu–Koulukatu) ei enää käytetä kasarmina. Pinta-ala on n. 13 hehtaaria. Talojen kokonaispinta-ala on 32 000 m², josta kaupunki omistaa 20 000 m². Museovirasto arvioi kohteen kansallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Pohjanmaan sotilastoiminta oli yli sadan vuoden ajan näkyvä osa kaupunkikuvaa. Varusmieskoulutus lakkautettiin kaupungissa 1998. Osa toiminnasta siirrettiin Dragsvikiin. Useimmat rakennukset tontteineen siirtyivät kaupungin omistukseen 1999.

34. Toimistorakennus

35. Varasto

36. Toimisto

Ruumishuone

35. VARASTORAKENNUS

Alkujaan rakennus 27 on rakennettu pataljoonan ruumishuoneeksi. Se sisältää huoneen sekä eteisen pariovellä. Yhdeksänruutuinen ikkuna on pohjoiseen päin. Talo on lähestulkoon alkuperäisessä kunnossaan. Taloa käytetään varastorakennuksena.

Pesutupa, mankeli

36. TOIMISTORAKENNUS

Alun perin sairaalan pesutupa, mankeli ja liinavaatevarasto olivat talossa 24. Rakennus peruskorjattiin 1979 ja oli toimistokäytössä 20 vuotta. Sitä käytettiin välillä asuntona mutta on nykyisin taas toimisto.

Rannikopatteriston esikunta

37. POHJANMAAN TULKKIKESKUS

Talo 23 oli alun perin sairaalan talouspalvelurakennus, jossa oli keittiö, varasto sekä muutama asuinhuone. Säveltäjä Toivo Kuula on syntynyt talossa 1883. 1930-luvun lopussa talo korjattiin upseeriasunnoiksi ja se toimi sen jälkeen rannikopatteriston esikuntana 1976–1998. Nykyään talo on Pohjanmaan tulkkikeskuksen käytössä.

37. Tulkkikeskus

38. Tria Ky

Vartio- ja arestirakennus

38. YRITYS TRIA KY

Rakennuksessa 15 oli vartio-osaston huone sekä kahdeksasta sellistä koostuva osasto. Kenraali Wasa Hostelin toiminnan aikana vierailijat voivat yöpyä päävartion selleissä. Rakennuksessa toimii nyt yritys Lasten ja Nuorten Kuntoutus Tria Ky. Yritys on erikoistunut fysioterapiaan ja palvelee asiakkaita, jotka voivat olla vauvaikäisistä nuoriin aikuisiin.

Itäinen Kasarmintori 7–9

39. ENT. KASARMINPORTIN LUONA OLEVA KASARMI

Rakennus 12 rakennettiin kasarmiksi Tarkk'ampujapataljoonalle. Kasarmirakennukseen mahtui 100 miestä. Tänäpä kaupunki ylläpitää kasarmissa päiväkotia, jonka nimi on Pikku kasarmin päiväkoti.

39. Kasarmi

40. FKF

Kasarmintori 1 – Tarkk'ampujapataljoonan komentajan asunto

40. FRIA KRISTLIGA FOLKHÖGSKOLAN (FKF)

Talon on piirtänyt arkkitehti A. Boman ja se valmistui 1883. Asunnosta yhdeksän huonetta ja keittiö talon eteläisessä osassa kuuluivat komentajalle ja pataljoonan nuoremmalla esiupeerilla oli seitsemän huonetta ja keittiö pohjoisessa osassa. 1930-luvulla asunto muutettiin esikuntarakennukseksi ja 1934–1984 Vaasan sotilaspiiriin esikunta oli sijoitettu rakennukseen. Mannerheim-ristin ritari no 163, eversti A. Marttisen muistolaatta paljastettiin 2008. Hän oli jatkosodan aikana lähinnä pohjalaisista koostuvan IR 61:n komentaja. Puolustusministeriön rakennustoimisto toimi osassa rakennusta vuodesta 1984 kunnes se 1999 myytiin Fria kristliga folkhögskolanille. Pohjanmaan sotilassoittokunta käytti rakennusta 1984–1990.

*Jatkamme Kasarminkadulle ja käännyimme oikealle ja n. 5 m
päästä vasemmalle palokatua pitkin vesitornille päin.
Käänny ennen vesitornia Raastuvankadulle.*

Raastuvankatu 25

1. FOLKHÄLSAN

Raastuvankadulla 25 aikaisemmin ollut puutalo rakennettiin 1862 yksikerroksisena (suunnittelija tuntematon). Toinen kerros rakennettiin 1911 ja sen piirsi A.W. Stenfors. C. Schoultzin piirtämä kivitalo rakennettiin 1916 Pelastusarmeijan kokoontumistilaksi.

1980-luvun lopussa rakennus peruskorjattiin ja siitä tehtiin rockklubi. 1990 Club 25 vihittiin käyttöön. Sali tuli tunnetuksi hienosta akustiikastaan ja vuosien varrella siellä on esiintynyt useita tunnettuja artisteja.

Folkhälsan osti talon 2007. Hieman ennen rakennuksen peruskorjausta se tuhoutui tulipalossa 2013. Uusi talo rakennettiin palaneen talon paikalle.

Se on nyt Folkhälsanin Pohjanmaan kansalaistoiminnan päämaja ja toimii erilaisten terveyttä edistävien toimintamuotojen kokoontumispaikkana.

TÄMÄN OPPAAN ESITYÖN on pääasiallisesti tehnyt vapaaehtoishankkeenä Folkhälsans Resurspool i Österbottenin työryhmä, johon kuuluvat seuraavat henkilöt:

Vasemmalta Inger Nykvist, John Nordblad (projektivetäjä), Gunn-Britt Sahlsten, Peter Sahlsten, Benita Nygård, Siv-Britt Höglund, Elisabeth Weijola, Mikael Stenvall, Kerstin Finnberg, Håkan Wikström.

Valokuvat ovat Inger Nykvistin ja Håkan Wikströmin ottamia.

KÄVELYOPAS

TIESITKÖ, että on vielä kolme reittiä, joita pitkin voit kulkea ja samalla lisätä tietoaasi kauniista kaupungistamme? Ne ovat:

Torireitti	1,3 km
Pohjoinen rantareitti	2,5 km
Eteläinen reitti	4,0 km

Esitteitä reiteistä on saatavissa:

Visit Vaasa – Matkailuneuvonta, Rewell Center

Tori-infosta kesällä

Reitit ovat saatavissa myös mobiiliversioina, jotka on tehty yhteistyössä Vaasan kaupungin paikkatietoyksikön kanssa.

Torireitti	http://arcg.is/1AeVWfe
Pohjoinen rantareitti	http://arcg.is/1AeW8v5
Eteläinen reitti	http://arcg.is/1M2ZgFL
Pohjoinen reitti	http://arcg.is/1M2YYyH

sekä pdf:nä verkosta osoitteesta
www.folkhalsan.fi/promenadguide

 folkhälsan

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

Visit Vaasa
FINLAND

Julkaistu 2016